

[Vilhelm Rasmussen.]

magtpaaliggende at gøre nogle Bemærkninger om, er Retskrivningsspørgsmaalet. Det er jo blevet debatteret overmaade meget igennem Aarene, det drøftes med overordentlig stor Energi ogsaa i Øjeblikket i Dagspressen ved store Indlæg fra kendte Personligheder, men det er et Spørgsmaal, som fortjener en endnu meget større Interesse end den, der vises det.

Det er min Overbevisning, at vi voksne Mennesker, som har Magten i denne Sag, i Virkeligheden aldeles ikke kan bære det Ansvar, som vi har over for Børnene. Man ser nemlig i alt for høj Grad dette Spørgsmaal ud fra Synspunkter, der er af underordnet Betydning. Det er underordnet, om den ene eller den anden Skrivemaade eller Stavemaade er demokratisk; det er underordnet, om det ene eller det andet er særlig bekvemt for Dagspressen. Det har sin Betydning alt sammen, men det afgørende er, at Samfundet uden at være sig det rigtig bevidst i høj Grad misbruger en umaadelig Mængde Tid af Børnenes Barndom. Vi paalægger Børnene den Pligt at gaa i Skole i 7 Aar fra Undervisningspligten begynder og til den slutter, og saa anvender vi en uforholdsmæssig stor Del af Tiden til endog forgæves Forsøg paa at lære dem en Retskrivning, som end ikke voksne Mennesker fuldstændig behersker, og som Børnenes Intelligens umuliggør at faa dem til at beherske. Jeg har Lov til, for jeg har en mægtig Interesse for Børnenes Velfærd, her at tale med saa stort Eftertryk, som det er mig muligt, og om muligt at raabe Offentligheden op over for den Skændsel, det er over for Børnene, at man ikke alvorligt vil tage dette Spørgsmaal op til Drøftelse.

Først drejer det sig om Bagatellen Anvendelsen af Storbogstaverne. Det er en Bagatel, men det er dog saadan, at jeg drister mig til at paastaa, at der ikke er et eneste æret Medlem i denne Sal, Skolens Lærere undtaget, som med Sikkerhed magter Reglerne for Anvendelsen af Storbogstaverne. (Protester.) Ja, det paastaar jeg! Jeg har stor Erfaring paa dette Omraade, fordi jeg læser en Mængde Skrivelser, og det viser sig, at Gang paa Gang gør de intelligenteste Mennesker sig skyldige i Fejltagelser paa dette Omraade. Men det gør jo heller ingen Verdens Ting, det betyder ikke noget, og det er Pointen i Sagen. Men naar det ikke betyder noget, saa er det da forkert i Skolen at anvende en uforholdsmæssig lang Tid til at indøve Børnene i Regler, som selv voksne Mennesker ikke behersker, endog

naar de hører til de intelligenteste i vort Samfund — og det er Sandheden, det er Sandheden. Jeg for min Del tager ikke Hensyn til de Regler; jeg skriver, som jeg har Lyst til, og det kan enhver gøre. Ja, men det kan Børnene ikke gøre, og Tingets ærede Medlemmer maa forstaa, hvilke Konsekvenser dette har for Skolen. Det betyder, at Læreren, naar hans Elever leverer en Stil, først og fremmest maa se paa, om Retskrivningsreglerne er overholdt, og hvis det ikke er Tilfældet, maa han regne den for ringe, selv om Indholdet, tankemæssigt, intelligensmæssigt er nok saa fremragende. Det vil med andre Ord sige, at disse Regler har som Konsekvens, at man i Skolen maa lægge Vægt paa noget uforholdsmæssigt, unødvendigt, formelt paa Bekostning af det, der virkelig røber Intelligens hos Børnene.

Langt, langt mere betydningsfuldt er det dog, at vore Regler for Stavingen, den egentlige Retskrivning, er saa urimelige, som de er. Jeg skal til Oplysning tillade mig at gøre opmærksom paa nogle lagttagelser, jeg gjorde en Gang for mange, mange Aar siden, da jeg læste „Tilskueren“, det var i det samme Hæfte. I dette Hæfte var der Artikler af tre af vort Samfunds betydeligste Mænd dengang: Otto Jespersen, J. L. Heiberg og Carl Jul. Salomonsen. De havde hver sin Retskrivning, og hver af dem vilde, hvis de havde skrevet deres Artikel til en Lærer i Mellemskolen og Realklassen, have faaet en daarlig Karakter paa Grund af deres Retskrivningsfejl. Ja, det er igen ligegyldigt — det erkender jeg —, men hvis Professorerne har Lov til at stave, som de vil, hvis man ved Læsningen lægger Vægt paa det indholdsmæssige i det, de skriver, saa spørger jeg: Hvorfor skal saa ikke det samme være Tilfældet med Børnene i Skolen? Hvorfor skal de først lære, hvad de ikke kan lære, en Retskrivning, som siden hen, naar de bliver voksne, ikke har nogen Betydning, fordi ethvert fornuftigt Menneske sætter sig ud over det. Jespersen staver med fuld Føje, for det har han Lov til: la, ha, ta, tas, ladt, gi, li og saaledes videre. Heiberg, den store Sprogforsker, staver Ordet Fodture saaledes: Fodtoure, Humør saaledes: Humeur og Turister saaledes: Tourister, for det skal kunne ses, af hvilket Fremmedord det kommer. Carl Jul. Salomonsen nærmene sig mere til Saabys Ordbog dengang, men ikke konsekvent. Han stavede f. Eks. tysk saaledes: tydsk, altsaa med stumt d — det gør, saa vidt jeg ved, det ærede Bureau her ogsaa. Han stavede skønt: s-k-j-ø-n-d-t og Skel: s-k-j-e-l. Jeg